чрѣзъ вѣрж-тж и благодать-тж въспріемате вѣчно-то спасеніе, и това спасеніе ваше е Божій даръ, а не въздааніе на дѣла-та ви 1), за да не са хвали нѣкой, чи вѣра-та, благодать-та и спасеніе-то му са дава за дѣла-та му. Нъ и ако са даваше спасеніе-то ни като воздааніе за добры-ты ны дѣла, пакъ бы были глупави, ако са хвалимъ, защо-то смы негово твореніе, и твореніе-то или судъ-тъ не може да са хвали за красивость-тж си; хвалба-та прилича на творецъ-тъ и художникъ-тъ; и мы смы създанни и прѣобразовании чрѣзъ воплъщеніе-то на Единородныа-тъ Сынъ Божій Іисуса Хріста и чрѣзъ св. крыщеніе и дарованіе отъ Сватаго Духа; за да струвамы добры дѣла, кои-то и чрѣзъ пророческы-ты проповѣданія, и чрѣзъ Евангелско-то поученіе ни поучи, и показа и приготви пжть-тъ за добродѣтель-тж чрѣзъ много примѣры сваты, за да ходимъ въ тѣхъ; заради това Богу само прилича за добры-ты дѣла слава-та и честь-та и пѣснословіе-то."

XXXI. СЛОВО за длъжность-тж ни къмъ добродѣтель-тж.

„Създáни въ Хрстѣ Іисѣ на дѣлà благáа."

Вижте, възлюбленни Хрістіане, богодуховеннж-тж мждрость на богоглаголиваго Павла; защо-то каза чи чрѣзъ вѣрж-тж и благодать-тж сте спасени, за да не са измами нѣкой и смка чи само чрѣзъ тѣхъ можемъ да са спасимъ, и ако да не струвамы добры дѣла, за то поучи по-надоло, чи за това смы създани и прѣобразовани, за да струвамы добры дѣла, и съ това ны показа чи е наша неизбѣжна длъжность да струвамы добродѣтель-тж.

Богъ на всмко негово твореніе опрѣдѣли и дѣло-то му, като му насади оныа силы въ естество-то му, кои-то му бѣхж нуждны за да си върши работж-тж: На земіж-тж опрѣдѣли да никни растеніа5), на свѣтила-та, слънце-то, мѣсецъ-тъ и звѣзды-ты да освѣтлмвать 2), на животны-ты да растмть и да са оумножавать3), на водж-тж да пои земіж-тж4) и проч. А на человѣкъ-тъ кого-то създаде по образъ свой и по подобіе, що опрѣдѣли да струва? Нищо друго, освенъ да прави добры дѣла, и му даде за това нуждны-ты силы5); и дору сичкы-ты творенія си испълнмвать точно свое-то дѣло отъ създаніе міра6), само человѣкъ-тъ остави свое-то дѣло и послуша діавол-тъ, като си възобрази да стане Богъ, и за това паднж въ жалостнж пропасть, и грѣхъ-тъ го облѣче съ смьртно тѣло и потѣмнѣ оумъ-тъ му и сьрдцето му склони къмъ погубителны-ты страсти 7) и го направи слугж на діаволъ-тъ8) и Божій духъ са оттѣгли отъ него9), и грѣхъ-тъ промѣни и свойства-та на природж-тж му10). Отъ това жално състоаніе не можахж да го издигнжть нито законъ, нито пророци, нито праведни, нито ангели, само Единородный Сынъ и Слово Божіе чрѣзъ въплощеніе-то си възобнови и прѣобразова паднжло-то человѣческо естество и му даде власть противъ Діаволско-то владычество11) и му вджхнж Духъ Божій12) и всичко това направи, за да оупжти человѣкъ-тъ къмъ добродѣтель-тж. Отъ това прочее познавамы колко смы длъжни да струвамы добры-дѣла мы, които и законъ-тъ познавамы и силы-ты на природж-тж имамы и помощь-тж отъ Божіж-тж благодать, както виждамы да спомага на Моисеа Богъ13). Какъвъ прочее отговоръ ще дадемъ, като прѣстжпвамы Божіи-ты повѣленіа?

---

1) Римл. 11 6. Іоан. 6 44. Римл. 8 18. 2) Быт. 1 11. 3) Быт. 1 17. 4) Быт. 1 28. 5) Быт. 2 6. 6) Быт. 6 15. 7) Псал. 158 7—8. 8) Быт. 8 21. 9) Іоан. 12 31. 10) Быт. 6 3. 11) Псал. 45 12. 12) Лук. 16 19. 13) Іоан. 20 22. 14) Исход. 3 11 4 10 3 12 4 12.

Кой отъ насъ Хрїстїаны-ты не познава Божїи-ты законы? Кой не разпознава добро-то отъ зло-то? Кой не познава що е грѣхъ, и що не е? Кой невижда чи можемъ да любимъ Бога и ближныя-тъ си, чи можемъ да смы праведни, цѣломѫдренни, послушливи, смиренни и милосърдни, 1) като Богъ самъ ны помага и е употрѣбилъ съ время сичкы-ты срѣдства за да ны упѫти на тыя добры дѣла ? 2).

Всичкы-ты творенїя сѫ съвършенно послушны и покорны на Божїи-ты законы, и ако сѫ нѣщо прѣстѫпили, и то е ставало пакъ отъ послушанїе-то имъ къмъ Бога, като слънце-то и мѣсецъ-тъ гдѣ-то си спрѣхѫ движенїе-то 3), облаци-ти валѣхѫ огънь и кюкюрть 4) и чървено-то море са раздѣли на двѣ страны 5); Нъ человѣкъ-тъ, който не е безсловесенъ като творенїя-та, нъ е надаренъ съ умъ и разумъ и разсѫжденїе и совѣсть, коя-то му показва кое е право, а кое е криво, прилича ли прочее да покрусва и законъ, и пророци, и Евангелїе, и Апостоли, и учители и само-то тѣлесно и душевно чювство?

Господи Боже нашь, Ты си ны създалъ и си ни далъ животъ и душѫ за добры дѣла; Ты насъ паднѫлы-ты и съкрушенны-ты отъ грѣхъ-тъ си воздигнѫлъ и возобновилъ чрѣзъ животворащѫ-тѫ кръвь на Единородныя-тъ си Сынъ, за да струвамы щенїе-то ти; Ты ни даде законъ, проводи ни пророци, проповѣдова ни Евангелїе, въздигнѫ Апостолы, рѫкоположи учители за да струвамы добры дѣла Що чакамы прочее окаянни мы? Защо не давамы плодъ отъ добродѣтель, нъ никнемъ смъртоносны-ты тръни отъ грѣхъ-тъ? О ты Господи всемилостивый умилостиви са на насъ, дай ни покаянїе, съкрушенїе, сълзы и плодь отъ добры дѣла и избави созданїе-то си отъ отсачанье-то на безплодно-то дърво 6) и отъ вѣчныя-тъ огънь—Аминь.

Тълкованїе въ Павлово-то посланїе ко Ефесеемъ,

кое-то са чете въ двадесатѫ-тѫ и четвъртѫ недѣлѭ.

„Братїе, Хрїстосъ есть миръ нашъ, сотворивый оба едино“ (Зач. ска, гл. в. 14—23).

Двѣ само вѣроисповѣданїя сѫществувахѫ въ свѣтъ-тъ, Иудейско-то и идолопоклонство-то, кога-то Единородныя-тъ Сынъ и Слово Божїе станѫ человѣкъ и проповѣдова Евангелскѫ-тѫ истинѫ; и за това сичкы-ти человѣци са раздѣлахѫ на два народа. Иудеи-ти вѣрвахѫ въ истиннаго Бога, и са нарѣкъхѫ Божїй народъ и много дарованїя прїехѫ отъ Бога 7). А идолопоклонници-ти, които и язычници са казвахѫ, служахѫ на идолы-ты и жъртвахѫ имъ чада-та си 8), и за то бѣхѫ лишени отъ всякаквѫ благодать и много отдалечени отъ Бога. Тѣзи два-та народа за различкѫ-тѫ имъ въ вѣроисповѣданїе-то, въ законы-ты, въ нравы-ты и въ обычаи-ты бѣхѫ отдѣлени помежду си и противни едни на другы и нито Иудеи-ти можахѫ да са спасїѫть, ако не повѣрвахѫ въ чаканныя-тъ Мессїѭ Хрїста, нито язычници-ти, ако не са оставахѫ отъ заблужденїе-то си и не повѣрвахѫ чи Хрїстосъ е истинный Богъ. Тыя два народа съедини и спаси Іисусъ Хрїстосъ. Ефесеяне-ти, къмъ кои-то писва Павелъ, дору бѣхѫ идолопоклонници, повѣрвахѫ въ Хрїста. Заради това, като имъ каза въ какво состоянїе безъ надеждѫ и безбожно са

1) 2 Кор. 12 9. Мате. 28 20. 2) Евр. 1 1 Гал. 4 4 Евр. 12 2 Марк. 16 20. 3) Іис. 10 12. 4) Быт. 19 12—24. 5) Исх. 14 21—22. 6) Мате. 3 10. 7) Римл. 9 4. 8) Псал. 105 37.

намѣрвахѫ, като бѣхѫ идолопоклонници, и чи сега, като повѣрвахѫ сближихѫ сѧ до Бога1), начнава днешнїа-тъ Апостолъ.

„Братїе, Хрїстосъ е миръ-тъ на васъ два-та народа, Іѹдеи и ıазычници, и той вы направи въ единъ народъ, като разори срѣдостѣнїе-то на оградѫ-тѫ, коıа-то бѣше помеждѹ ви, т. е. враждѫ-тѫ, коıа-то сѫществѹваше помеждѹ ви, съ вОплъщенїе-то си, като оупразни и развали законъ-тъ на заповеди-ты, т. е. обрѣзуванїе-то, жертвы-ты и сички-ты мозаически слѹженїа, които бѣхѫ сѣнка, чрѣзъ евангелскы-ты догматы; съ крыщенїе-то, безкръвно-то священнодѣйствїе, съ священническѫ-тѫ власть по благодати, съ истиннѫ-тѫ дѹховнѫ слѹжбѫ2). Що, то чрѣзъ въплощенїе-то си да постави васъ два-та народа единъ новъ человѣкъ съвсѣмъ небесенъ и божественъ, какъвъ-то е Іисѹсъ Хрїстосъ новъ и небесенъ; а Адамъ вѣтхъ и земленъ, и да вы сприıатели съ Бога съ едно-то си тѣло, кое-то сѧ распнѫ на крьстъ, като оуби и самѫ-тѫ враждѫ междѹ Бога и человѣци-ты отъ праотеческыıа-тъ грѣхъ чрѣзъ жертвѫ-тѫ на крьстъ-тъ съ прѣчисто-то си тѣло3). И като доде на свѣтъ-тъ сынъ Божїй, проповѣдова миръ и на васъ ıазычници-ты, които бѣхте далечь за невѣрствїе-то си, и на Іѹдеи-ты, които бѣхѫ близо за Богопознанїе-то, защо-то чрѣзъ него Хрїста 4) и Іѹдеи-ти и Єлины-ти, като сѧ оудостоихмы отъ еднѫ и сѫщѫ благодать на Свѧтаго Дѹха, приведохмы сѧ къмъ Отца. Като повѣрвахте прочее въ Хрїста, не сте вече странни на Бога и пришелци, нъ съжители съ свѧтїи-ты отъ Хрїстовѫ-тѫ черковѫ и приснїи Богѹ приıатели. Имате Хрїстовѫ-тѫ черковѫ домъ здравъ и коравъ основанъ връзъ основанїе-то на вѣрѫ-тѫ за коıѫ-тѫ проповѣдохѫ Апостоли-ти, а пророци-ти прѣдсказахѫ, домъ, който има краеѫгѫленъ камакъ Хрїста, всичко-то създанїе, т. е. всичкы-ти вѣрни като сѫ съединени прилично като ставици на сѫщо-то тѣло, растѫть и оуспѣвать и чрѣзъ благодать-тѫ на Господа ставать храмъ свѧтъ и достоинъ за жилище Божїе, и въ него Хрїста и вы, о Єфесенне, съединавайте сѧ чрѣзъ вѣрѫ-тѫ си въ него и чрѣзъ добры-ты си дѣла, за да станете дѹховно Божїе жилище.“

XXXII. СЛОВО за Хрїста, кой-то е нашь миръ и раздаватель-тъ мѹ.

„Хрⷭ҇тосъ є҆сть ми́ръ на́шъ сотвори́вый обоа̀ є҆ди́но.“

Гдѣ-то има страсти, отъ тамъ бѣга блаженныıа-тъ миръ, а гдѣ-то нѣма, тамъ владѣе миръ-тъ. Пристрастни-ти человѣци никогы нѣмать миръ, защо-то непрѣстанно сѧ вълнѹѭть отъ страсти-ты си. Само безпристрастный и всесвѧтый Богъ има съвьршенныıа-тъ миръ 5) като началникъ на миръ-тъ. Єдинородныıа-тъ Неговъ Сынъ, като доде на свѣтъ-тъ, излѣ миръ-тъ и помири ıазычници-ты съ Іѹдеи-ты чрѣзъ жьртвѫ-тѫ си на крьстъ-тъ и сприıатели съ Бога сичкыıа-тъ человѣчески родъ. Това ни доказа Апостолъ Павелъ въ днешнїıа-тъ четанъ Апостолъ. И въистинѫ Хрїстосъ е нашїıа-тъ миръ, защо-то той дава истинскыıа-тъ миръ. А свѣтскыıа-тъ миръ не е миръ, нъ смѫщенїе и безпокойствїе 6).

Казвать хора-та чи сиромашество-то има притѣсненїıа, нѹжды, скърбь, и тѣ смѹщавать сьрдце-

1) Еф. 2 12—13. 2) Дѣян. 15 10. 3) 1 Кор. 15 47 Еф. 4 22 24. Гал. 4 4 3 28 1 Кор. 12 27. 4) Іоа. 14 6. 5) Ис. 9 6. 6) Іоа. 14 27.

то и отнѣмать отъ человѣкъ-тъ спокойствіе-то, а богатство-то дава сичко-то спокойствіе и правишь съ него що-то ти са поиска; и мы вѣрвамы на това и са радвамы. Нъ Богъ ни показва, чи смы излъгани въ това, съ разны примѣры отъ Евангеліе-то и св. Писаніе.

На нѣкой человѣкъ богатъ, казва, нива-та му дадохѫ много плодъ; нъ тойзи плодъ, това богатство не му даде спокойствіе, нъ зе като сиромахъ-тъ да мысли и да дума: и що да правіѫ? Ще си развалѭ хамбары-ты и ще гы направіѫ по-голѣмы; „нъ и това не е спокойствіе, нъ грижа и смущеніе. Най сетнѣ намѣрва спокойствіе-то и миръ-тъ, нъ не въ дѣло, ами въ мечтаніе и въ бѫдѫще врѣмѧ: „и ще кажіѫ, казва, на душіѫ-тѫ си; душьо, имашь за много годины много богатство, успокои са, ѣшь, пій и са весели.“ Но пристигнѫ ли това врѣмѧ? направили си хамбари-ты и събрали хранѫ-тѫ? Не! „Безумне, рече му Господь, тѫзи нощь ще ти земать душіѫ-тѫ, а тыѧ, които приготвашь, за кого сѫ?“ 1). И тѫй той до смърть не са успокои, нъ внезапнѫ смърть го грабнѫ! Това са случва, рѣче Господь, на оныѧ които търсать отъ богатсво-то спокойствіе-то си 2).

Сѫщо-то са случи и съ блудныѧ-тъ сынъ, който си зе наслѣдствіе-то отъ бащѫ си, и отиде на далечь мѣсто, за да испълнава сичкы-ты тѣлесны наслажденіѧ тамъ, нъ най сетнѣ пасеше свины и нѣмаше хлѣбъ да ѩде! 3).

Сѫщо-то виждамы ежедневно чи става и съ оныѧ, които са лакомѣіѫть за богатство, и които никогы не са насыщать, нъ деніа и нощіа мыслать. какъ да го умножать, и все правать, развалать разширочавать, и все ушь чи ще свършать това и онова, ачи тогива ще са успокоіѫть, дору доде внезапно смърть-та, и гы завлѣче вѫтрѣ въ грижи-ты и попеченіѧ-та имъ за богатство. А грѣхове-ты които правать за това богатство, сѫ безчетни: мамать са, единъ другы, мразать са, карать са, лъжать, кълнѫть са, прѣльставать са, и тѫй потапать душіѫ-тѫ си въ грѣхове и погубленіе.

Нѣма прочее въ богатство-то и свѣтъ-тъ миръ и спокойствіе 4), само Богъ провавжда миръ-тъ въ человѣческы-ты сърдца чрѣзъ ангелы-ты 5), чрѣзъ словово-то си 6), чрѣзъ ученици-ты си 7), чрѣзъ Давида 8), който казва, „миръ-тъ е при кои-то любать законъ-тъ ти, и между тѣхъ нѣма съблазьнь.“ И воистинѫ до кога-то са отдалечавамы отъ грѣхове-ты и смы постоѩнни въ добродѣтель-тѫ, до тогива обитава въ сърдца-та ни Божіѧ-тъ миръ. Имамы за това примѣръ ангели-ти спокойны тихы и мирны посващены да славать Бога и да пѣіѫть 9), имамы и Ѳосфоръ-тъ, който помысли да стане подобенъ Вышнему, нъ който изгуби спокойствіе-то си и паднѫ отъ небе-то съ негови-ты чинове 10). Сѫщо и Адамъ имаше голѣмъ миръ въ Раѩ-тъ, дору не бѣше съгрѣшилъ, нъ щомъ съгрѣши, постигнѫхѫ го сичкы-ти злощастіѧ съ смърть-тѫ заедно 11). Сѫщо-то безповойствіе са случва и намъ, като грѣшимъ 12).

На праздно прочее, о братіѧ, ходимъ като заблудени и търсимъ миръ и спокойствіе въ богатство-то, въ веселіѧ-та, въ достоинства-та и въ свѣтовны-ты благыні. Іисусъ Хрістосъ е само миротворецъ-тъ, той дава миръ на всичкы-ты, нъ само на оныѧ, които сѫ достойни за него. Това поучи той ученици-ты си, кога-то гы проводи да проповѣдать 13). Той чрѣзъ свашенници-ты си, кои-то казвать-миръ вамъ-дава на сичкы-ты Божіѧ-тъ си миръ, както и слънце-то 14), което не може да освѣтли слѣпы-ты, както и миръ-тъ лукавы-ты. Ако искамы прочее миръ, трѣба да станемъ добродѣтелни и да любимъ Бога, щото, както казва Павелъ, „Той Господь на миръ-тъ, да даде намъ миръ-тъ всякогы и съ всякакъвъ начинъ“ 15).—АМИНЬ.

1) Лук. 12 16—17—18—19—20—21. 2) 1 Тім. 6 9. 3) Лук. 15 13—15—17. 4) лук. 6 44 1 Іоап. 5 19. 5) Лук. 2 14. 6) Лук. 7 50 8 48. 7) Іоан. 14 27 20 19 Лук. 10 5. 8) Псал. 118 12. 9) Исх. 6 3. 10) Исх. 14 14 12 Лук. 10 18. 11) Быт. 3 7—8 12) Псал. 33 4—5—6. 13) Лук· 10 5—6. 14) Матѳ. 5 45. 15) Кол. 3 16.